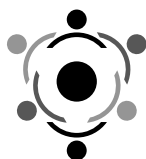

ROCZNIK STRATEGICZNY

2024/25

Faculty of Political Science
and International Studies
University of Warsaw

STRATEGIC YEARBOOK

2024/25

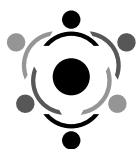
A REVIEW OF POLITICAL, ECONOMIC AND MILITARY DEVELOPMENTS
IN POLAND'S INTERNATIONAL ENVIRONMENT

The 30th anniversary issue

The STRATEGIC YEARBOOK presents and analyzes main developments and tendencies in international relations of the passing year. Key political and security issues in the Euroatlantic area are reviewed from the Polish and Central European perspective.

SCHOLAR
Scientific Publishers
Warsaw 2025

Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

ROCZNIK STRATEGICZNY

2024/25

PRZEGLĄD SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ
I WOJSKOWEJ W ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM POLSKI

tom 30
JUBILEUSZOWY

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR
Warszawa 2025

Ze względu na zmianę prawno-finansowych uwarunkowań wydawania publikacji naukowych *Rocznik Strategiczny* od 2019 roku wrócił do swojej pierwotnej formuły – czyli nie jest już czasopismem, lecz staje się na powrót wydawnictwem seryjnym

Recenzenci:

dr hab. prof. ucz. Aleksander Głogowski, Uniwersytet Jagielloński
dr hab. prof. ucz. Łukasz Jureńczyk, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

RADA NAUKOWA:

Artur Gruszcak, Marek Madej, Adam Daniel Rotfeld, Stanisław Sulowski,
Sebastian Wojciechowski, Jakub Zajączkowski

Redaktor naczelny: Roman Kuźniar

Zastępca redaktora naczelnego, sekretarz redakcji: Patrycja Grzebyk

Redaktorzy tematyczni:

- aspekty geopolityczne – Roman Kuźniar
- bezpieczeństwo – Marek Madej
- prawo międzynarodowe – Patrycja Grzebyk

Redaktor językowy – Maria Kaniewska

Redaktor statystyczny – Karina Jędrzejowska

Redaktor angielskojęzyczny – Karolina Dębska

© Copyright by Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,
Uniwersytet Warszawski, 2025

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa 2025

Publikacja dofinansowana przez Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-68091-36-6
doi 10.7366/9788368091366

Redaktor prowadzący: *Anna Raciborska*

Opracowanie redakcyjne: *Anna Kaniewska*

Projekt okładki: *Krzysztof Szczepanik*

Wersją pierwotną *Rocznika Strategicznego* jest wersja papierowa

Rocznik Strategiczny wydawany jest od 1995 r.
TOM TRZYDZIESTY

Spis treści

WPROWADZENIE.....	11
-------------------	----

POLSKA STRATEGIA

STRATEGIA PO POLSKU – 35 LAT: BEZPIECZEŃSTWO – OBRONNOŚĆ (Bolesław Balcerowicz)	25
Summary (36)	
WSPÓLNOTOWE BEZPIECZEŃSTWO A POLSKA RACJA STANU (Adam Daniel Rotfeld)	37
Uwagi wstępne (37); Suwerenność vs. współzależność (38); Rosyjskie wyzwanie (39); Diagnoza (41); Linie podziału (44); Koncepcje strategiczne (46); Dystans vs. wspólnotowe myślenie (47); Skuteczność (51); Etyka i moralność (51); Strategia państwa niezbędnego (53); Polska racja stanu (55); Uwagi końcowe (58); Summary (59)	
UWARUNKOWANIA POLSKIEJ STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA W EPOCE <i>POWER POLITICS</i> (Eugeniusz Smolar)	60
Zagrożenia a strategia (60); Cele strategiczne – strategia operacyjna – taktyka (61); Przekleństwo polskiej geopolityki (63); Cele strategiczne Polski (64); Strategia Polski – uwarunkowania (66); Wnioski gospodarcze dla Polski (78); Obronność (79); Wnioski (82); Summary (85)	
CZY CZAS STRATEGII GOSPODARCZYCH PRZEMINĄŁ? (Andrzej Wojtyła)	86
Summary (95)	

OBSERWATORIUM BEZPIECZEŃSTWA

PRZEGLĄD SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ: ROK 2024 CEZURĄ MIĘDZY LIBERALNYM PORZĄDKIEM A <i>POWER POLITICS</i> (Roman Kuźniar)	99
Moralny upadek supermocarstwa (100); Rosja grzęźnie nad Dnieprem, straszy Zachód, dzieli świat (105); Izrael bombarduje Bliski Wschód (109); Osamotniona Europa (112); Summary (118)	
NATO: KREW, POT I ŁZY NA 75-LECIE (Marek Madej)	119
Kontekst strategiczny – coraz więcej wyzwań, coraz mniej stabilności (119); Przed szczytem w Waszyngtonie – różmy (mimo wszystko) swoje (120); Szczyt w Waszyngtonie – mniej romantyzmu, więcej „pracy u podstaw” (126); Po szczycie waszyngtońskim – czekając na Trumpa (130); Wyścig NATO z czasem (133); Summary (135)	
WPBIO W 2024 R.: PRZEŁOM W (DEKLAROWANYCH) AMBICJACH I PYTANIA O ZDOLNOŚĆ ICH REALIZACJI (Marcin Terlikowski, Marek Madej)	136
Kontekst strategiczny – równia pochyła (136); Polityka przemysłowo-obronna i rozwój zdolności wojskowych (138); Działalność operacyjna – jak obejść Węgry i wyjść z Sahelu (146); Podsumowanie (155); Summary (156)	

PRZYSZŁOŚĆ MALOWANA STARYMI FARBAMI (Patrycja Grzebyk)	158
Bliski Wschód – pozorna emancypacja E-10 (159); Sankcyjna czkawka (164);	
Pakt dla przyszłości – stare wino w nowych butelkach (167); Operacje pokojowe – <i>peacetracking</i> (170); In law we trust (174); Summary (175)	
ZBROJENIA I KONTROLA ZBROJEŃ W 2024 R.: ZACHÓD PODNOSI RĘKAWICĘ? (Piotr Śledź)	176
Zachód – remilitaryzacja czy autoterapia? (177); „Wywrotowa oś” jako punkt odniesienia (187); Podsumowanie (193); Summary (195)	
KONFLIKTY ZBROJNE WYSOKIEJ INTENSYWNOŚCI W 2024 R.: PRZEBIEG I IMPLIKACJE DLA BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO (Kamila Pronińska, Wiesław Lizak, Leon Pińczak)	196
Ukraina – tocząc się po równi pochyłej ku utracie Donbasu (197); Konflikt izraelsko-palestyński i jego rozprzestrzenienie (202); Jemen – największe zagrożenie bezpieczeństwa morskiego od czasu „wojny tankowców” (207); Sudan – zapomniana wojna? (211); Mjanma – słabnąca junta i spirala przemocy wobec Rohingya w tle (217); Summary (220)	
BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE W DOBIE SANKCJI NA ROSYJSKIE SUROWCE, ZMIAN STRUKTURY GLOBALNYCH I EUROPEJSKICH DOSTAW WĘGLOWODORÓW I EKSPANSJI OZE (Kamila Pronińska)	222
Globalny rynek naftowy. Funkcjonowanie pułapu cenowego na rosyjską ropę (222); Wyzwania dla UE w warunkach zmiany struktury dostaw węglowodorów (230); Dramat energetyczny Ukrainy, czyli weaponizacja energii na niespotykaną skalę (235); Wyścig o OZE w warunkach pogłębiającego się kryzysu klimatycznego (237); Zakończenie (240); Summary (241)	

ŚWIAT W ROCZNIKU

GOSPODARKA ŚWIATOWA 2024–2025: POLIKRYZYS I WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA W SPOLARYZOWANYM ŚWIECIE (Karina Jędrzejowska, Anna Wróbel)	245
Gospodarka światowa w 2024 r. (248); Handel światowy w 2024 r. (251); System zarządzania handlem światowym w 2024 r. (256); Międzynarodowe rynki finansowe w 2024 r. (261); Międzynarodowa współpraca na rzecz rozwoju w podzielonym świecie (264); Summary (267)	
UNIA EUROPEJSKA: ZMĘCZONA, PODZIELONA, NIEZBĘDNA (Paweł J. Borkowski)	269
Niech będzie Ursula (269); Nowi i starzy przyjaciele Putina (274); Ekonomiczne podstawy potęgi UE – czas się bać? (281); Polska u steru – bezpieczeństwo, głupcze (284); Summary (289)	
STANY ZJEDNOCZONE 2024: AMERYKA I ŚWIAT W CENIU WYBORÓW PREZYDENCKICH (Aleksandra Jarczewska)	290
Sytuacja wewnętrzna i polityka zagraniczna w cieniu wyborów w USA (291); Okres przejściowy – przyspieszenie w stronę „nowego złotego wieku Ameryki” (298); Bilans prezydentury Joeego Bidena – czas wielkich planów i niespełnionych nadziei (304); Summary (308)	
ROSJA: (KOSZTOWNA) WOJNA PONAD WSZYSTKO (Marek Menkiszak)	309
Polityka wewnętrzna: wojenna konsolidacja (309); Gospodarka: objawy stagnacji (315); Polityka zagraniczna: zacieśnianie antyzachodnich sojuszy (317); Białoruś: umacnianie dyktatury, uzależnianie od Rosji (328); Summary (331)	

POLITYKA ZAGRANICZNA CHRL W 2024 R. A „STRATEGICZNY WIELOKĄT” WSPÓŁPRACY I RYWALIZACJI MOCARSTW (Rafał Wiśniewski)	332
Obraz świata z okien Zhongnanhai – założenia programowe chińskiej polityki zagranicznej (333); Strategiczne wielokąty – pozycja Chin w ramach geopolitycznej i geoeconomicznej rywalizacji mocarstw (341); Summary (352)	
NIEMCY W ROKU 2024: EUROPEJSKI OLBRZYM GRZĘŻNIE... (Łukasz Jasiński)	353
Kluczowe problemy: stagnacja gospodarcza i migracja (353); Pesymistyczne nastroje i kryzys zaufania (355); Ewolucja sceny politycznej (357); Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (359); Podsumowanie (365); Summary (366)	
BLISKI WSCHÓD: PRYMAT SIŁY NAD PRAWEM I EMOCJI NAD RACJONALNOŚCIĄ (Wiesław Lizak)	367
Wojna Izraela z Hamasem (367); Front północny, czyli wojna Izraela z Hezbollahem (377); Stosunki izraelsko-irańskie – o krok od wojny (380); Syria – koniec pewnej epoki (386); Summary (390)	
KURS NA EUROPE: POLITYKA ZAGRANICZNA RP PO WYGRANEJ KOALICJI 15 PAŹDZIERNIKA (Agnieszka Bieńczyk-Missala)	391
Uwarunkowania (391); Ku większej roli w Unii Europejskiej (393); Polityka bezpieczeństwa (397); Stosunki z Ukrainą (400); Nieprzyjazne stosunki z Rosją i Białorusią (403); Polityka pozaeuropejska (405); Summary (407)	

PANORAMA ROCZNIKA

FOTOGRAFIA WOJNY ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ: TRZECI WOJENNY ROK – OWOCE NIEODROBIONYCH LEKCJI (Leon Pińczak)	411
Fotografia pola bitwy (412); Przegląd: wymiar wojskowy (414); Przegląd: technologie (416); Przegląd: polityka wewnętrzna (417); Przegląd: polityka zagraniczna (419); Przegląd: gospodarka (421); Przegląd: społeczeństwo (422); Przegląd: straty (424); Czwarty rok wojny – perspektywa (426); Summary (428)	
THE BRICS SUMMIT IN KAZAN: BETWEEN OLD AND NEW WORLD ORDERS (Ridvan Bariiev)	429
Russia's presidency in BRICS and the expectations (430); The Kazan Summit and the new historical spirit (432); The Kazan Declaration: International security and global governance (435); The consequences of the BRICS Summit in Kazan (439); BRICS post-Kazan: The dangerous future (442); Summary (443)	
KALENDARIUM WYDARZEŃ 2024 (Piotr Śledź)	445
ANEKS: PAŃSTWA ŚWIATA – WYBRANE DANE I WSKAŹNIKI (Karina Jędrzejowska)	479
SKOROWIDZ	492
NOTY O AUTORKACH I AUTORACH	500

Table of contents

INTRODUCTION	11
--------------------	----

POLISH STRATEGY

A STRATEGY À LA POLONAISE – 35 YEARS: SECURITY, DEFENCE (Bolesław Balcerowicz)	25
Summary (36)	

COMMUNITY OF SECURITY AND THE POLISH RAISON D'ÉTAT (Adam Daniel Rotfeld)	37
Preliminary remarks (37); Sovereignty vs. interdependence (38); Russian challenge (39); Diagnosis (41); Dividing lines (44); Strategic conceptions (46); Distance vs. community thinking (47); Efficiency (51); Ethics and morality (51); The strategy of the indispensable state (53); The Polish raison d'état (55); Final remarks (58); Summary (59)	

CONTEXTS OF THE POLISH SECURITY STRATEGY AT THE TIME OF POWER POLITICS (Eugeniusz Smolar)	60
Threats and the strategy (60); Strategic goals – operational strategy – tactics (61); The curse of Polish geopolitics (63); Poland's strategic goals (64); Polish strategy – Contexts (66); Economic implications for Poland (78); Defence (79); Conclusions (82); Summary (85)	

HAS THE TIME OF ECONOMIC STRATEGIES PASSED? (Andrzej Wojtyna)	86
Summary (95)	

OBSERVATORY OF SECURITY

AN OVERVIEW OF THE INTERNATIONAL SITUATION: 2024 AS A TURNING POINT FROM THE LIBERAL ORDER TOWARDS POWER POLITICS (Roman Kuźniar)	99
The superpower's moral collapse (100); Russia gets bogged down by the Dnipro river, threatens the West, and divides the world (105); Israel bombs the Middle East (109); Lonely Europe (112); Summary (118)	

NATO: BLOOD, SWEAT, AND TEARS FOR ITS 75 TH BIRTHDAY (Marek Madej)	119
Strategic context – More challenges, less stability (119); Before the Washington summit – Let's do our thing (despite everything) (120); The Washington summit – No more romantic ideas, let's be pragmatic (126); After the Washington summit – Waiting for Trump (130); Conclusion – NATO's race against time (133); Summary (135)	

CSDP IN 2024: A BREAKTHROUGH IN DECLARED GOALS AND SOME QUESTIONS ON THE ABILITY TO REACH THEM (Marcin Terlikowski, Marek Madej)	136
Strategic context – A downward spiral (136); Defence-industry policy and military capability development (138); Operational activity – How to bypass Hungary and leave the Sahel (146); Conclusion (155); Summary (156)	

THE FUTURE PAINTED IN OLD COLOURS (Patrycja Grzebyk)	158
Middle East – A seeming emancipation of the E10 (159); A sanction hangover (164); The Pact for the Future – New wine in old wineskins (167); Peacekeeping operations – Peacetracking (170); In law we trust (174); Summary (175)	
ARMAMENTS AND ARMS CONTROL IN 2024: IS THE WEST TAKING UP THE GAUNTLET? (Piotr Śledź)	176
The West – Remilitarization or self-soothing? (177); The Axis of Upheaval as a point of reference (187); Conclusion (193); Summary (195)	
HIGH-INTENSITY ARMED CONFLICTS IN 2024: THEIR COURSE AND IMPLICATIONS FOR INTERNATIONAL SECURITY (Kamila Pronińska, Wiesław Lizak, Leon Pińczak)	196
Ukraine spirals towards losing the Donbas (197); The Israeli-Palestinian conflict and its spread (202); Yemen – The greatest threat for maritime security since the Tanker War (207); Sudan – A forgotten war? (211); Myanmar – A weakening junta and a spiral of violence against the Rohingya in the background (217); Summary (220)	
ENERGY SECURITY IN THE TIME OF SANCTIONS ON RUSSIAN FUELS, CHANGES IN THE STRUCTURE OF GLOBAL AND EUROPEAN HYDROCARBON SUPPLIES, AND THE EXPANSION OF RENEWABLE ENERGY SOURCES (Kamila Pronińska)	222
Global oil market. The functioning of the price cap on Russian oil (222); Challenges for the EU regarding the changes in the structure of hydrocarbon supplies (230); Ukraine's energy tragedy, or the unprecedented weaponization of energy (235); Race for renewable energy sources in the context of deepening climate crisis (237); Conclusion (240); Summary (241)	

THE WORLD IN THE YEARBOOK

WORLD ECONOMY 2024–2025: THE POLYCRISIS AND INTERNATIONAL COOPERATION IN A POLARIZED WORLD? (Karina Jędrzejowska, Anna Wróbel)	245
World economy in 2024 (248); World trade in 2024 (251); The governance system of world trade in 2024 (256); International financial markets in 2024 (261); International cooperation for development in a divided world (264); Summary (267)	
EUROPEAN UNION: TIRED, DIVIDED, INDISPENSABLE (Paweł J. Borkowski)	269
Let there be Ursula (269); Putin's old and new pals (274); Economic foundations of EU's power – Should we be worried? (281); Poland at the helm – Security, stupid (284); Summary (289)	
UNITED STATES IN 2024: AMERICA AND THE WORLD IN THE SHADOW OF THE PRESIDENTIAL ELECTION (Aleksandra Jarczewska)	290
Internal situation and foreign affairs in the shadow of US election (291); Transition period – Racing towards "A New Golden Age of America" (298); The assessment of Joe Biden's presidency – A time of great plans and unfulfilled hopes (304); Summary (308)	
RUSSIA: A (COSTLY) WAR ABOVE ALL (Marek Menkiszak)	309
Internal affairs: Wartime consolidation (309); Economy: Signs of stagnation (315); Foreign affairs: Tightening anti-Western alliances (317); Belarus: Strengthening the dictatorship, relying on Moscow (328); Summary (331)	

PRC'S FOREIGN AFFAIRS IN 2024 AND A "STRATEGIC POLYGON" OF THE SUPERPOWERS' COOPERATION AND RIVALRY (Rafał Wiśniewski)	332
The world seen from Zhongnanhai – The principles of the Chinese foreign policy (333); Strategic polygons – China's position in the superpowers' geopolitical and geoeconomic rivalry (341); Summary (353)	
GERMANY IN 2024: THE EUROPEAN GIANT IS GETTING BOGGED DOWN... (Łukasz Jasiński)	353
Key problems: economic stagnation and migration (353); Pessimistic moods and a crisis of confidence (355); The evolution of the political scene (357); Foreign and security policy (359); Conclusion (366); Summary (366)	
MIDDLE EAST: STRENGTH OVER LAW AND EMOTION OVER RATIONALITY (Wiesław Lizak).	367
The Israeli-Hamas war (367); The northern front, or Israel's war with Hezbollah (377); Israel-Iran relations – On the brink of war (380); Syria – The end of an era (386); Summary (390)	
FULL STEAM AHEAD TOWARDS EUROPE: THE REPUBLIC OF POLAND'S FOREIGN POLICY AFTER THE ELECTORAL VICTORY OF THE DEMOCRATIC COALITION (Agnieszka Bieńczyk-Missala)	391
Contexts (391); Strengthening Europe's role (393); Security policy (397); Relations with Ukraine (400); Unfriendly relations with Russia and Belarus (403); Extra-European relationships (405); Summary (407)	

THE YEARBOOK PANORAMA

A PHOTO OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR: THE THIRD YEAR OF THE WAR – CONSEQUENCES OF LESSONS NOT LEARNT (Leon Pińczak)	411
A photo of the battlefield (412); An overview: the military dimension (414); An overview: technologies (416); An overview: internal affairs (417); An overview: foreign affairs (419); An overview: economy (421); An overview: society (422); An overview: losses (424); The fourth year of the war – perspectives (426); Summary (428)	
THE BRICS SUMMIT IN KAZAN: BETWEEN OLD AND NEW WORLD ORDERS (Ridvan Bariiev)	429
Russia's presidency in BRICS and the expectations (430); The Kazan Summit and the new historical spirit (432); The Kazan Declaration: International security and global governance (435); The consequences of the BRICS Summit in Kazan (439); BRICS post-Kazan: A dangerous future (442); Summary (443)	
CHRONOLOGY OF EVENTS 2024 (Piotr Śledź).	445
APPENDIX: STATES OF THE WORLD – SELECTED DATA AND INDICES (Karina Jędrzejowska)	479
INDEX.	492
NOTES ON THE AUTHORS	500